

xviii, *loco de Spongeno* 1367, *Espanget* 1371 i 1393 (Sabarthès, *Di. To. Aude*).

Aragonès i xurro. Ultra el Cinca. *Fuent-espuña* partida del te. de Bailín: «in illa terra de *Fonte de Spuan-na*», a. 1025-70, doc. 52 del *Cart. de Fanlo* (52.4.48). *Laspúña* pda. de Bergua i *Espuñyas* pda. de Sobás (Elcock, 1.ª R. *Top. Pir.*, 105, 107). *Sierra de Espuña*, sengles, una a l'O. de Penyagolosa, entre aquesta i la de Montalgrao (te. Pina), p. j. Viver (*GGRV*, 530, 26, 31, 548),⁴ i l'altra a Múrcia, al N. i NO. de Totana i ¹⁰ Aledo, 1584 alt.

D'aquí es devia extraure, en derivació masculina ESPUNY. Nom del llinatge (sense descartar la possibilitat que ja sigui prolongació directa de l'adj. SPONGIUS¹⁵ 'esponjós' usat per Apicius i Cassiodor, àdhuc d'un ús en loc. pl. SPONGIIS). Ja el trobo a Bna. 1576 (*DAG*) i a fi S. VIII (*BABL* x, 306), i a Tortosa el 1749 (Vergés P., *Espurnes* v, 100), i en particular arrelat a Vfr. del Penedès: «Las casas de senyors dintre de la vila: ²⁰ del baró de St. Vicens, --- de Desvals, la de *Espuny* o de Berardo que és la millor de Vfr.», «casa *Espuny* dels barons de Rocafort» (*Maldà, Excursions*, p. 83; *C. de Sa.* II, 1794, 248). *AlcM* a 6 p. del S. del Princ. i 3 del cat. central, amb *Espunya* a 4 del bisbat de ²⁵ Gir. i 3 de Bna., i *Espunyes* a Puiç-reig i Alinyà.

És versemblant que vingui d'*Espuny*, amb canvi del pseudo-article, una variant mutilada *El Punny*: tossal en el Solsonès, a la dr. de la ctra. general, te. Llanera, baixant de St. Pere de Padullers, cap a l'Oliva,³⁰ Fontanet i Torà (XLVI, 137.38). Un canvi com el de *Savern* en *Lavern*, *Samuga* en *La Muga*, *Cella-vinera* → *La Llaviner*, *Nabascort* → *La Bascort*, *Puig (El)Peric* etcètera. Cf. els Tossals d'*Espunyes* de Cambrils i de Lladurs, uns 20 k. dret al N. d'aquest; i les *Sierras de*³⁵ *Espuña* xurra i murciana.

Això ens donaria una explicació d'un altre nom de lloc notable, enigmàtic: la Serra de *Sobrepuny*, important i penyalosa, a l'E. de La Nou de Berguedà, a la r. de Castell d'Alarenç: oït *sōbrəpūñ* a La Clusa⁴⁰ (xxxviii, 125.7), *sōrāt dā sōbrəpūñ* a Castell d'Alarenç (p. 127.10).

Segueixo dubtant entre aquesta explicació, que concretaríem admetent que es tractés d'un serrat damunt una franja de pedra tosca, o amb *sobre-* en el sentit⁴⁵ superlatiu (*sobre-gran*, *sobre-coc*, *sobre-pujat*) 'el gran toscar'. O bé tanmateix el que sembla: una ben singular aplicació del mot *puny*? o bé d'un mot connex de la família PUGNARE? Allò potser en un sentit com el de *sobreòs*, *sobrepeus*, *sotabarba*; físicament ben di-⁵⁰ fícil de concebre; i cal descartar-ho vist *El Punny* de Llanera.

Comparació d'un tossal amb un gegantesc puny clos... Increïble «metàfora oriental» fins per a un tossal individual. Encara menys per a una serra este-⁵⁵ sa linealment. Cert que hi ha NPP que ens poden fer dubtar: Berenguer *Punyet* 1443 a Morella (*Cpbr. Milian*, f° 47r.); corral de *Punyós* a Alcalà de Xivert (xxxvii, 184.25); escauen com a malnom d'un mossard que es vanta del seu 'cop de puny privat'? però res⁶⁰

d'això en un NL.

També ho serien uns noms del Segre mitjà: Guillemet de *Punyes* a. 1573 a Organyà i ja cogn. *Punyes* a C. de Nargó el 1585 (CCandi, *Mi. H. Cat.* II, 94, 83): seria malnom d'un conegut per la seva pugnatitat, i igual raó de rebuig; o ens deixem dur a una interpretació bèl·lica del NL, pensant que PUGNARE 'battallar' havia viscut en NLL (*Pujafrancor* PUGNA FRANCORUM), quelcom com *Pujavedre* (en un NL antic de Morvedre-Saguntum); puny 'lloc d'una batalla' formació tan insòlita en lloc de PUGNA, majorment increïble, que aquelles deformacions fonètiques en demostren la prompta caducitat del mot entre el poble català.

Resta una alternativa més raonable que ens suggereix el nom de *Soperuny* llog. de l'Alta Rbg., al peu de la Serra Cis, a la vall de Cornudella de Valira; i allí no lluny hi ha també algun testimoni toponímic de *peruny* 'penyal disforme', amb un raonable ètimon *PETRONIU. Això ja sona a l'orella ben semblant a *Sobrepuny* i tot és oronímia. Llavors foren viables dos camins. *Sobre-*peruny* sincopat per haplogogia; o *So-pedruny*, que passant per metàtesi a *Sobrepuny ja quasi ens dona el que cerquem; car que hi hagi hagut *pedruny/peruny* com *pedra/pera* ja va sol. El fet és que *Soperuny* està realment dessota un *peruny* colossal i també és comparat amb un sinònim de la mitra o tiara de bisbe, però la nostra és una serra, no pas un lloc sota la serra (si hi hagués hagut una masia d'aquest nom, bé, però cap notícia).

Restem només en dubte entre l'etim. a base d'*es-puny(a)* i la de *Sobreperuny*. Aquesta té la contra de no aplicar-se gaire al Tossal del *Puny* de Llanera; passat que suposéssim aquí alguna extraordinària pertorbació de fonètica inductiva o contaminadora, que si amb l'altra els fets no són simples, així ja es tornarien, no pas rebuscats sinó ben forçats.

¹ Nom que no trobo en Cavanilles (només *Sierra Espina*: err.?).

Els ESQUANICS (veg. *Gànix*)

Partida a Sopeira, cap a la boga de la Ribera de Cornudella. Són els camps més allunyats del nucli de població. Pron. *los ɛskyaniks*. Joan Coromines estudia acuradament aquest nom ací, s. v. *Gànix*, juntament amb *El Gòneg*, *Guàneg*, *Lo Quànic* i *Còneg*. X. T.

ESQUEI d'en Xerraire

L'Esquèi, partida del terme de Llanereres (Maresme) (XLIV, 176.20).

D'esquei 'trencall de roques', *DECat* III, 675b27 ss.

Esquenerola, *Esquererola*, -oles, V. *Església*

L'Esquerd d'Aubenc, esquei de roques en el circ de Vallcebre (Berg.), a. 1541 (*DECat* III, 684a20).

L'ESQUETJA

Partida antiga del terme de la Baronia de Rialb documentada l'any 993: *ad ipsa Escheia* (*BABL* VIII, 418).

L'Esquetja, portell de muntanya prop de la carena